

kisvárdai lapok

XXII. évfolyam 3. szám - 2020. augusztus 24. hétfő

Sebestyén Aba, Ibsen: A nép ellensége
A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós
Társulatának előadása. Rendező: Keresztes Attila

„Ibsen lidércesen aktuális, abszolút klasszikussá nemesedett darabját a Marosvásárhelyi Tompa Miklós Társulata adta a Zsinagógában. A kettéosztott nézőtér közé pásthoz hasonlított, hosszúkas színpad ékelődik. A szereplők annak a városkának a lakóiként kezelnek bennünket, amelyeknek ez a fürdő a legfőbb bevételi forrása. Így aztán pillanatokon belül a harcos ellenzékieknek is szálla lesz a szemében az igazság. Keresztes Attila rendezése a gerinc meghajlásának, a valóság elferdítésének folyamatát, a manipuláció természetrajzát vizsgálja, egészen odáig, hogy a népgyűlés jelenében a levezető elnök, aki már egyértelműen a hatalom embere, álszent kedvességgel, leplezni próbált feszültséggel kérdezgetni kezdi a publikum tagjait, demokráciáról, sajtószabadságról.”

Bóta Gábor

Magyar
Színházak
XXXII. kisvárdai
fesztiválja

2020. augusztus 21-29.

Szakmai Klub

Szép Ernő - *Guelmino Sándor: Lila ákác* – a Nagyvárdi Szigligeti Színház előadása.

Rendező: Botos Bálint

Mindegyik hozzászóló egyetértett abban, hogy a nagyvárdi társulat előadása úgy tudott maivá válni, hogy megtartotta Szép Ernő líraian finom világát. Krizsik Alfonz színész úgy fogalmazott, hálás ezért a produkcióért, hiszen a nagyvárdiak előadása méltónak bizonyult Szép Ernő költészetéhez, formabontó megoldásai ellenére az összkép, a jelmez, a koreográfia, a díszlet, a világítás – mindmind kifejezően és szervesen kapcsolta össze korunkat a 20. század elejének miliójével. Kovács Dezső kritikus hozzátette, nagyon sok Lila ákácot látott pályafutása alatt, de meglepte és ámulatra készítette mennyire jól kijött Szép Ernő nyelvezetének finomsága. Látszott, hogy az előadás átgondolt volt minden ízében, és ez a nemcsak a látványban, hanem a jelenetekben, a gesztusokban is megmutatkozott. Szerinte jól ellensúlyozta a lírai érzelmességet az a kicsit groteszk látásmód, amely az egész előadást jellemezte. Volt íve, ritmusa, lendülete, és kitűnő rendezői-színészi csapatmunkáról tanúskodott – tette hozzá a kritikus, aki kiemelte, hogy még a mellékszereplők is finoman kimunkált figurákat hoztak, ilyen volt például Józsi főúr Hajdu Géza és Zsüzsü ifj. Kovács Levente megformálásában. Az, hogy valamiféle groteszk játéknak értelmezték az alkotók az alapanyagot, elősegítette, hogy a néző jobban átélje a történet érzelmességét. Ki-

emelte még a főszereplők, Román Eszter és Sebestyén Hunor kiváló színészi játékát. Ugyanehhez a gondolkörhöz csatlakozva, Gulyás Gábor esztéta, a zsűri egyik tagja hozzátette, a kiváló átiratnak is köszönhető, hogy igazán kortárssá és átélhetővé válhatott Szép Ernő műve. Az előadás látványvilágából kiemelte a díszletet, amely az otthontalanság érzetét kellette a nézőben, a felborult székekkel. Csábi Anna színész, rendező szerint izgalmas megoldás, hogy a történetet Pali nézőpontjából látjuk, mintegy visszatekintve. Naszlady Éva, rendező, zsűritag az átdolgozás mellett ismét a színészi munkát dicsérte, úgy fogalmazott, nagy erénye az előadásnak, hogy minden szereplőnek, még a legapróbb mellékfiguráknak is megvan a maga sorsa, amit plasztikusan érzékeltetnek az alkotók, a mesterien megfogott karakterek szinte mind-

egyikéből külön drámát lehetne írni. A rendező az előadás hangulatát azzal jellemezte, olyan volt, mint egy kellemes salonspicc, nem akarta, hogy elmúljon. Kozma András dramaturg, zsűritag mindehhez hozzátette még, szinte csehovi mélységet adtak az alkotók Szép Ernő történetének, mintha a vágyódás-elmúlás himnuszát fogalmazták volna meg a szerző nyomán.

Ungvári Judit

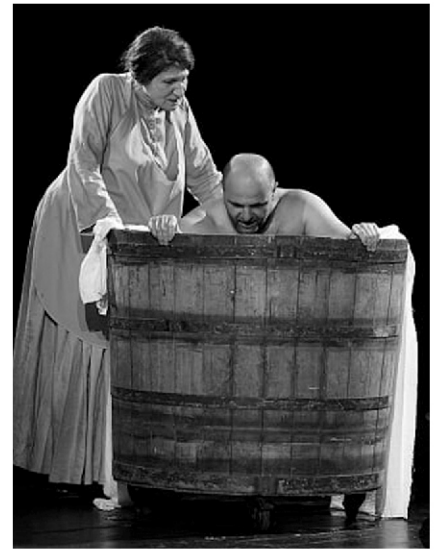

Peer Gynt üvegdarabkákön – A Soproni Petőfi Színház és A Csallóközi Csavar Színház előadása

Különös, fordulásai közben csigaházként önmagába záró díszlet és különös, fordulatai közben önmagába zuhanó világ. A Soproni Petőfi Színház és a Csallóközi Csavar Színház mesevilágba ringat, mint Peer Gynt hajója, ám ahogyan a történet főhősének, a nézőnek is nagy utat kell bejárnia ahhoz, hogy a darab történetisége egységes képpé álljon a fejében.

Az előadást végigkíséri a (véltetően) szándékolt és kevésbé tudatos töredezettség, mely szövegszinten Áprily Lajos lírai szövegének könnyed légysága és az azt megtörő egyes idegen szövegek, átírások mentén jelenik meg. A modern világ fragmentált nyüzsgése bontakozik ki a színpadon, minek hatására egy igencsak pörgős előadás jön létre. A néző kapkodja a fejét, ez rímelhet a főhős belső lelki világára és percepciómechanizmusára is, hiszen az idő múlása éppoly váratlanul éri Őt, mint ez esetben a nézőt magát. A feszített tempó annak lehet a következménye, hogy Pataki András rendezése sokkal inkább koncentrálna a történetiségre, mint a karakterek kidolgozására, így utóbbit elhanyagolva alapvetően nem jön létre az a szakrális energia, mely azonnal behúzó hatással bírna. A látvány nem egységes, a jelmezek és a díszlet nem hívja értékes asszociációs játékra a nézőt. (Ugyan erre ráerősítenek az alkotó-

csapattól talán független technikai problémák is.) Mindemellett azonban megfigyelhető a korunkkal való párbeszéd igénye, izgalmas lett volna talán ennek kibontakozást hagyni a kellék- és jelmezvilágon túl, ha az örökérvényűség monumentalitását különböző okok miatt nem sikerült érzékeltetni. A színészek többsége ehhez mérten jól érzékelhetően kevés energiát fektetett karaktere belső lelki megformálására. Ennek bizonyítéka egy-egy hős öntudatlan stilizációja, a szereplők (és nem személyek!) egyetlen, aligha árnyalt érzelemből való létezése a színpadon, melyet pontosan átgondolt rendezői instrukciók és egyéni, a szövegtanuláson túli színészi munka tört volna meg igazán. Mindenképp kiemelném azonban Gál Tamás művészi alakítását, mely gerincvázat adott a produkciónak. Gál Tamás, ahogyan Peer Gynt, valóban küzdött és gondolkodott a színpadon. A színésztől megszokott zsigeri természetesség húzta be igazán a nézőt, alakításá-

ban érzékeny finomság és póre egyszerűség keveredésével kelt életre a hős, s egy üres pincében éppoly hitelességgel tudta volna megvívni saját harcait, mint ahogyan a díszlet körforma főeleme körül.

Összeségében az volt az érzésem, hogy a produkció üvegdarabkákön jár: ahol Gál Tamás lenyűgözött, ott gyönyörködtem a szilánkok csillogásában, máskor azonban a szilánkok sértették a talpam, így nem tudtam lélekben az alkotókkal tartani, hogy végigjárjam velük Peer hosszú, ám esendőségében nagy-szerű útját.

Molnár Flóra

Új kulturális impulzusok

Két koprodukciós előadás-sal vendégeskedik a Soproni Petőfi Színház idén Kisvárdán, a Csallóközi Csavar Színházzal közös Peer Gynt, és a Zentai Magyar Kamaraszínházzal, illetve a marosvásárhelyi Spectrum Színházzal együtt létrehozott Római karnevál is szerepel a versenyprogramban. Pataki András igazgatót először a teátrum jelenlegi helyzetéről kérdeztük.

Az évadunkat jelentősen átírta a pandémia, két előadásunkat egyáltalán nem tudtuk bemutatni, a Stabat Mater című táncművet (aminek Alekszej Batrakov és Demcsák Ottó a koreográfusa) elhalasztottuk és A padlás című musicalt is, ezeket terveink szerint a következő szezonban játsszuk majd.

Az egyetlen szerencsénk, hogy a Fertőrákosi Kőfejtő és Barlangszínház, mint helyszín, olyan lehetőség, ami megkönnyítette a nézőkkel való kapcsolattartást ebben a nehéz időszakban: nagyszabású gálát mutattunk be itt nekik, és augusztus közepére a bérletes „tartozásainkat” is leróttuk. Játsszani fogjuk folyamatosan a Zentai Magyar Kamaraszínházzal és a marosvásárhelyi Spectrum Színházzal közös produkciónkat, Hubay Miklós Római karneválját, ami Láczy Maritnak, a Nemzeti Színház művészeinek állít emléket, akit az ötvenes években meghurcoltak.

Ráadásul olyan fantasztikus színésznővel, Farkas Ibolyával

Pataki András, igazgató, Soproni Petőfi Színház

a főszerepben, aki immár a 61. évadát kezdi a pályáján. Nagy öröm, hogy a sikeres zentai és marosvásárhelyi bemutatkozások után harmincötös szériában játszhatjuk majd ezt a soproni színházban is. Készül még Csizsár Imre rendezésében Németh László Széchenyi című drámája is, Széles Tamás és Kovács Frigyes főszereplésével.

Elég sok koprodukciós előadást készít a soproni színház. Ez miért fontos a teátrumnak?

Küldetésünknek érezzük, hogy a határon átnyúló együttműködések erősítsük, de országon belüli partnerekkel is készítünk együtt előadásokat. Azt gondolom, hogy a gazdasági előnyökön túl, minden ilyen kulturális egymásra találás, vagy öszeadódás növeli, sőt, megerősíti a produkciók értékét. A más műhelyekkel való találkozás mindig új kulturális impulzusokat hoz.

A Peer Gynt nagyon komplex előadás, technikailag is. Mennyire lesz nehéz átültetni a kisvárdai térbe?

Kisvárdán már évek óta téma ez, hogy hogyan nem lehet megvalósítani ott előadásokat. A Peer Gynt sem pontosan olyan lesz, mint otthon, forgót viszünk, átalakítjuk arra a térre, rengeteg műszaki kihívásnak kell megfeleljünk. Ugyanakkor úgy gondolom, nem erről kell szólnia az ottlétünknek. Sokkal inkább arról, hogy találkozni tudjanak magyarországi és határon túli művészek, társulatok, hiszen nagyon inspirálóak ezek a szakmai találkozások. Több mint harmincadjára történik meg a fesztivál, ez már történelem. Az én emlékezetemben is felkavaró emlékeket idéz, ha visszagondolok a kilencvenes évek közepére, amikor fiatalon itt néztem például Vlad Mugar valamelyik előadását. Évtizedekkel ezelőtti élmények kavalkádja jön elő mindig, ha Kisvárdára jövök.

Ungvári Judit

Ósi kérdés: felépíteni a családi fészket, vagy megváltani a világot?

1978-ban született Duna-szerdahelyen, 2003-ban szerzett diplomát a Pozsonyi Színművészeti Egyetemen. A nagyközönség a kassai Thália Színház és a Komáromi Jókai Színház előadásában is láthatta. Feleségével, Kiss Szilviával 2007-ben létrehozták a felvidéki Csavar Színházat. 2009-től a Soproni Petőfi Színház előadásában is színpadra lép, 2015-ben pedig elnyerte a Dosky-díjat, amit sokan a szlovákiai színházi élet Oscar-díjaként definiálnak. Gál Tamás Jászai Mari-díjas színművésszel Pataki Andrással kialakult szakmai kapcsolatáról, Peer Gynt kirekesztettségéről, és a fokozott nézői figyelemről is beszélgettünk.

A Soproni Petőfi Színház és a felvidéki Csavar Színház koprodukciójában a címszerepet játszod, azonban nem ez az első együttműködésed a soproni teátrummal. Hogyan indult a két színház kapcsolata?

Pataki András igazgatóval, az előadás rendezőjével több, mint húsz éve ismerjük egymást. Korábban különböző szavalóversenyeken zsűrizett és amikor az alternatív színház világa felé fordultam, akkor is figyelemmel követte a pályám: megosztotta velem az észrevételeit és ellátott tanácsokkal, ami tulajdonképpen szintén közös munkának tekinthető. A Soproni Petőfi Színház, a Csallóközi Csavar Színház, a Mikóhazi Csúrszínház, a Forrás Színház és a

Gál Tamás a Peer Gyntben

Malom Színház koprodukciójában 2018-ban bemutattuk az azóta is töretlen sikerrel futó Ingmar Bergman *Jelenetek egy házasságból* című előadást – szintén András színrevitelében –, a Peer Gynttel pedig kiteljesedni látszik a kettőnk közötti szakmai kapcsolat.

Pataki András egyszer már színpadra állította a darabot, 2019 őszén, azonban másodszor is ehhez a remekműhöz nyúlt. Úgy tudom, hogy a rendező benned látta meg az ibseni antihőst, és ebből fakadóan esett a választása ismét a Peer Gyntre. Hogyan fogalmaznád meg a szerep gondolatainak és érzelmeinek az eszenciáját?

Peer Gynt fejlődéstörténete végig járja az ember életének

minden lehetséges stációját: a fiatal, bohó, tomboló énjét, a több asszony szerelméből fakadó csaltság érzetét, egy kapcsolat beteljesületlenségének felismerését, a hatalom megszerzését, a meggazdagodást, majd a vagyon eltékozlását, és végül, elesettként és kirekesztettként az elvesztett életre való rádöbbenést. Mindenen átmegegy: megkapja a bűnt és a bűnhődést is, hogy végül a Mennyország és a Purgatórium között félúton tengődjön, mert egyik helyre sem kell. Ósi kérdés: otthon maradni, és felépíteni a családi fészket a szép élet reményében, vagy megváltani a világot?... Peer Gyntből nem született volna dráma, ha az előbbi választja.

Oláh Zsolt

Mérgezés

Moldován Orsolya és
Sebestyén Aba

Bámulatos az a naivitás, ahogy a Stockmann család tagjai pezsgőt bontanak, amikor a helybéli kisváros fürdőorvosa rájön arra, hogy a fürdő vize mérgezett. Boldogan koccintják össze a poharakat, kitüntetésről, fizetésemelésről beszélnek mámoros hangulatban. Örülnek, hogy kiderült az igazság, hogy dr. Stockmann szívós munkával kiderítette, így megmenekülnek az odaérkezők a fertőzéstől, a megbetegedéstől. Felhőtlennek látszik az öröm.

Ibsen lidércesen aktuális, abszolút klasszikussá nemesegett darabját a Marosvásárhelyi Tompa Miklós Társulata adta a Zsinagógában. A kettéosztott nézőtér közé pásthoz hasonlatos, hosszúkás színpad ékelődik. A szereplők annak a városkának a lakóiként kezelnek bennünket, amelyiknek ez a fürdő a legfőbb bevételi forrása. Így aztán pillanatokon belül a harcos ellenzékieknek is szálka lesz a szemében az igazság. Keresztes Attila rendezése a gerinc meghajlásának, a valóság elferdítésének folyamatát, a manipuláció természetrajzát vizsgálja, egészen odáig, hogy a nép-

gyűlés jelenetében a vezető elnök, aki már egyértelműen a hatalom embere, álszent kedvességgel, leplezni próbált feszültséggel kérdezgetni kezdi a publikum tagjait, demokráciáról, sajtószabadságról. A világ egyik legizgalmasabb rendezője, a gyakran provokatív Thomas Ostermeier is alkalmazta már ezt a módszert az ő elképesztő előadásában, a híres Schaubühneben. Az elnököt megformáló Henn János jól rögtönöz, ügyesen hímez-hámoz, csűr-csavar, álságosan, de flottul érvel. Pedig még azt is megkapja az egyik nézőtől, hogy nem tartja hiteles személyiségnek. Lepereg róla, és bármilyen szemenszedett hazugságot is mond, nem sül le a képéről a bőr.

A Sebestyén Aba által alakított dr. Thomas Stockmann, akibe többször drasztikusan belefojtja a szót, bár már nem naiv, de még mindig csak ámul-bámul, megdöbbenve, lemerevedve néz ki a fejből. Nem számított ilyen pálfordulásokra, árulásokra, leplezni próbált gaszágtömegre, ami alól már nem is kilóg a lóláb, hanem lólábak halmaza került napvilágra, és a népet még mindig folyamatosan lehet etetni a maszlaggal. Sebestyén parádésan megmutatja, hogy az egykor a doktornál is meglévő farkasvakság után, hogyan eszmél mind jobban, hogy szakad át a gát már megállíthatatlanul, hogy nem hagyja már magába fojtani a szót. Érvel és érvel, megemeli a hangját, majd kiabál, annak árán, hogy tudja, ez a saját, a felesége, a lánya és a fia, elűzetésével, lenullázásával jár, nem alkuszik. Az őt lehetetlenné tevő pol-

Tollas Gábor

gármester pedig a bátyja. Tollas Gábor hát mögötti, kedvesnek mutatkozni akaró, de a hatalom megtartásáért a rokonait is feláldozó, kiskirály. Moldován Orsolya a családjáért aggódó feleség, aki igyekszik megalkuvásra bírni a férjét a megélhetésük érdekében, de aztán gyönyörű, ahogy határozottan kijelenti, mégis kiáll mellette, és hiszen, egymást átölelve, összecsókolóznak. Nagyszerű az egész színész csapat, Kilyén László, Galló Ernő, Bartha László Zsolt, Ördög Miklós Levente, és a két serdülő gyerek szerepében, Bíró Sára és Robert Szilárd egyaránt.

Ütös, húsba vájó előadás, ami abszurditásba hajlóan megmutatja, hogyan mérgeznek minket nap mint nap, miben kényszerülünk élni.

Bóta Gábor

Társadalmi felkiáltójel

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház társulata hónapok óta először állt közönség elé és játszotta újra Ibsen társadalmi drámáját. A rendezővel, Keresztes Attilával beszélgettünk arról, hogyan éli ezt meg a társulat.

Már a színpadi bejárás során is felemelő érzés volt annak a reménye, hogy hamarosan elfoglalják a nézők a székeket. Mi már nagyon készültünk erre. Egészen más élmény ennyi idő után újra játszani – az ember szervezetében, testben nincs benne a havi huszonöt játékkalomban rutinja, az adott előadás szertartása, és a drukks is intenzívebb.

Mi motiválta abban, hogy megrendezze A nép ellenségét?

Egy végtelenül személyes pillanatban jöttem rá arra, hogy a gyermekeink nevelésére egy adott ponton túl már nincs nagy befolyásunk. Van egy hatéves lányom, a próbák idején pedig kisfiam született, s elgondolkodtam azon, mit is kell nekik tanítanom? Amikor iskolába mennek, nevelésüket részben a társadalom veszi át, s ebbe belegendolni egészen ijesztő volt. Ibsen pedig egyik legkedvesebb író, s műve így 138 év távlatából is teljesen aktuálisnak hat. A norvég dráma bárhol megállja a helyét, hiszen alapkérdéseket boncolgat. Mi az egyén szerepe a közösségben, és megbirkózhat-e a kialakított társadalmi renddel. Ezt pedig egészen egyetemes gondolatig építi tovább: az emberiség nem volt képes kitalálni egy olyan berendezke-

Keresztes Attila, művészeti igazgató
Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata

formát, amelyben jól érezné magát. Ez sajnos rendkívül lehangoló, de pont emiatt bárhol tűznénk műsorra a darabot, ezek a kérdések mindenhol megállnák a helyüket.

A második felvonás kifejezetten interaktív – a közönség bekapcsolódhat a népgyűlésbe. Milyen különbségek vannak a hazai és a fesztiválközönség reakciói között?

Minden előadás kicsit más. Nagyon érdekes, hogy az aktivitás inkább életkorhoz köthető, mintsem a helyszínhez. Leginkább a fiatalok és az idősek szólalnak fel. A középkorostály inkább hallgat...

Voltak ezzel kapcsolatban emlékezetes pillanatok?

Előfordult, hogy szinte felrob-

bant a színpad, a nézők felálltak, üvöltöztek, nem hagyták folytatni az előadást a szavazatszámolás után. Ezt nem lehet velünk megtenni – mondták a nyugdíjas bérlet nézői. Kifejezetten kritikus pont az, amikor megszámlálják a cetliket, ezért rögtön utána visszaáll a színházi rend: a nézőket addig folyamatosan megvilágító fények kialszanak, csak a színpad marad hangsúlyos. Talán arra jó ez az élmény, hogy erősítsük a polgári öntudatot és ne hagyjuk magunkat befolyásolni. Gyalázatos provokáció ez: érzem, hogy becsapnak, amit nem akarok, de a színház és annak a védettsége megteszi ezt velem. Ilyen módon viszont jó felkiáltójel.

Tölli Szofia

Mai program

10.00-13.00; 15.00-18.00 –
**KONCENTRÁCIÓ, KREATI-
VITÁS, KOOPERÁCIÓ** –
Színházi workshop középis-
kolás korosztálynak
Helyszín: Konferencia Köz-
pont, Kisvárd

10.00-16.00 – **A SZÍNÉSZ
RENDKÍVÜLI RAJZOLATA** –
Sardar Tagirovsky workshopja
Helyszín: Művészetek Háza
VI. oktatóterem

11:00 – **Szakmai Klub**
Beszélgetés az előző napi
előadásokról Helyszín: Mű-
vészetek Háza pódiumterme

13.00 - 15.00 – **VW Villám-
Workshop** - Szakmai ráhan-
goló Helyszín: Művészetek
Háza pódiumterme

17:30 – **Eck Attila:**
A VESZETT BRIGADÉROS
Beregszászi Kárpátaljai
Megyei Magyar Drámai Szín-
ház előadása Helyszín: Mű-
vészetek Háza színházterme

21:30 – **Kincses Elemér:**
FÜGGÖNY
A Marosvásárhelyi Spect-
rum Színház előadása
Helyszín: Zsinagóga

Stephen Sachs: Valódi hamisítvány - Az Orlai Produkció előadása.

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak
XXXII. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Szerkesztő:

Ungvári Judit

Munkatársak:

Tölli Szofia, Oláh Zsolt

Fotók:

Kerezi Béla

Nyomdai előkészítés:

Kóczon Nikoletta

Nyomdai kivitelezés:

Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

A Magyar Színházak XXXII. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti Kulturális Alap

EMERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDAI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

Friss FM, Kisvárd